

NÁHODNÉ VELIČINY: MOMENTOVÁ VYTVOŘUJÍCÍ FUNKCE, MINIMUM, MAXIMUM A JINÉ

21.11.2017

---

1. Předpokládejme, že počet vadných pixelů na obrazovce se řídí Poissonovým rozdělením s parametrem $\lambda > 0$.
  - (a) Určete momentovou vytvořující funkci tohoto rozdělení.
  - (b) Pomocí (a) spočtete očekávaný počet a rozptyl vadných pixelů na obrazovce.
2. Doba čekání na vlak je náhodná veličina X s exponenciálním rozdělením s hustotou $f(x) = a \cdot e^{-ax}$ pro $x \geq 0$ a $f(x) = 0$ pro $x < 0$, pro nějaké $a > 0$.
  - (a) Určete momentovou vytvořující funkci tohoto rozdělení.
  - (b) Pomocí (a) spočtete střední hodnotu a rozptyl X .
  - (c) Na vlak čekáte již 2 minuty. Jaká je pravděpodobnost, že budete čekat více než 5 min?
  - (d) Na vlak čekáte n dní po sobě a doby čekání v jednotlivé dny jsou na sobě nezávislé. Označme jako Z_n maximální dobu čekání po těchto n dní. Určete rozdělení (hustotu) Z_n .
  - (e) Podobně označme Y_n minimální dobu čekání po n dní. Určete rozdělení Y_n .
  - (f) Spočítejte střední hodnotu Y_n . Zkoumejte chování pro rostoucí n .
  - (g) Spočítejte distribuční funkci F veličiny X a určete rozdělení náhodné veličiny $U = F(X)$.
  - (h) Navrhněte, jak nasimulovat výše uvedené doby čekání, umíme-li generovat náhodné číslo z intervalu $[0, 1]$.
3. Předpokládejme, že výše pojistného plnění X se řídí Paretovým rozdělením s hustotou $f(x) = \frac{p}{x^{p+1}}$ pro $x \geq 1$ a $f(x) = 0$ jinak.
  - (a) Spočítejte očekávanou hodnotu X .
  - (b) Navrhněte, jak generovat veličiny z tohoto rozdělení, umíme-li generovat náhodné číslo z intervalu $[0, 1]$.
4. V košíku je N čokoládových bonbónů, které vypadají na pohled všechny stejně, ale a bonbónů má uvnitř nedobrou mentolovou náplň a $N - a$ bonbónů má dobrou oříškovou náplň. Z košíku vybereme náhodně n bonbónů. Náhodná veličina X udává počet vytažených bonbónů s mentolovou náplní.
  - (a) Připomeňte si rozdělení X .
  - (b) Spočtete střední hodnotu X .
  - (c) Spočtete rozptyl X .

Nápověda pro (b) a (c): Napište si X jako součet 0-1 náhodných veličin. V (c) ale pozor: tyto veličiny nejsou nezávislé a je potřeba spočítat jejich kovarianci.

OPAKOVÁNÍ

MOMENTOVÁ VYTVOŘUJÍCÍ FUNKCE veličiny X je funkce reálné proměnné $t \in \mathbb{R}$ definovaná jako $\psi(t) = \mathbb{E}e^{tX}$ (existuje-li). Platí

$$\mathbb{E}X = \psi'(0), \quad \text{Var } X = \psi''(0) - (\psi'(0))^2.$$

Jestliže $X_1, \dots, X_n$ jsou náhodné veličiny a $a_1, \dots, a_n \in \mathbb{R}$, pak platí (za předpokladu existence daných momentů)

- $\mathbb{E}(\sum_{i=1}^n a_i X_i) = \sum_{i=1}^n a_i \mathbb{E}X_i$
- $\text{Var}(\sum_{i=1}^n a_i X_i) = \sum_{i=1}^n a_i^2 \text{Var } X + \sum \sum_{i \neq j} a_i a_j \text{Cov}(X_i, X_j)$